

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران

رابطه خودکارآمدی و هوش هیجانی با سبک تدریس

معلمان دوره ابتدایی

نام نویسندگان:

علی رزم‌آرا^۱

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه خودکارآمدی و هوش هیجانی با سبک تدریس معلمان دوره ابتدایی انجام شده است. روش این پژوهش از نوع همبستگی و جامعه آماری کلیه معلمان ابتدایی شهرستان زیرکوه با استفاده از روش تعیین حجم نمونه مورگان ۵۶ معلم مرد و ۱۱۳ معلم زن به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش؛ خودکارآمدی، هوش هیجانی و سبک تدریس معلمان به ترتیب از پرسش‌نامه خودکارآمدی شان-مورن (۲۰۰۲)، پرسش‌نامه هوش هیجانی بار-آن (۲۰۰۲) و پرسش‌نامه سبک تدریس گراشا (۱۹۹۶) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج بیانگر این بود که بین خودکارآمدی و استفاده از سبک‌های مختلف تدریس معلمان رابطه معناداری وجود دارد. بین مؤلفه‌های بین فردی، استرس (رابطه به شکل معکوس) و خلق عمومی هوش هیجانی با استفاده از سبک‌های مختلف تدریس معلمان رابطه معنادار وجود دارد. بین مؤلفه‌های بین فردی و خلق عمومی هوش هیجانی معلمان با خودکارآمدی آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: سبک‌های تدریس، هوش هیجانی، خودکارآمدی معلم

۱. کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی، آموزگار مرکز آموزشی رضوان، razmara202@gmail.com

مقدمه

نظام آموزشی در هر کشوری با توجه به فرهنگ و پیشینه تاریخی اجتماعی خود دارای یک سری اهداف آموزشی و تربیتی می‌باشد. دستیابی به هر یک از این اهداف در گرو تحقق برنامه‌های آموزشی و پرورش و پیشرفت‌های تحصیلی فراگیران در زمینه‌های تربیتی و آموزشی می‌باشد. بدون تردید معلم یکی از ارکان مهم و مؤثر در هر نظام آموزشی بوده و از اهمیت شایانی برخوردار است. وقتی معلم وارد کلاس می‌شود تنها معلومات خود را به کلاس نمی‌برد بلکه تمام باورها و ویژگی‌های شخصی خود را همراه دارد. ویژگی‌های معلم هم بر نقش معلم در برابر فرهنگ جامعه و هم بر نقش وی در قبال آموزش و تدریس تأثیر دارد (حریری، ۱۳۷۳، ص ۱۴۸). هر معلمی به‌عنوان یک متخصص آموزشی و تربیتی دارای ویژگی‌ها، نیازها و باورهایی است که شناسایی آن‌ها در جذب و تربیت معلمان کارآمد بسیار ضروری می‌نماید. بدون شک پرورش نسلی بالنده و کاردان نیازمند معلمانی باروحیه علمی بالا و کارآمد می‌باشد. پژوهش‌های وسیع انجام‌شده در رابطه با ویژگی‌های معلمان در دنیا گویای این واقعیت است.

سبک تدریس

طبق تعریف ارتسویچ (۲۰۱۱) سبک‌های تدریس شامل رفتارهای شخصی معلم و مواد آموزشی مورد استفاده ایشان در انتقال اطلاعات به فراگیران است. مرییان مؤثر، در سبک‌های تدریس مورد استفاده خود توانایی استفاده از تمامی منابع در دسترس را برای به حداکثر رساندن کیفیت یادگیری در کلاس درس دارا می‌باشند (مهرداد، ۱۳۸۸). از نظر ریچارد^۲ (۲۰۰۲) نیز تدریس کنش متقابل معلم و فراگیر است که در این تعامل معلم با برنامه‌ریزی تلاش می‌کند تا شرایط مطلوب تغییر را به وجود آورد. از دیدگاه کیامنش و همکاران (۱۳۸۶)، همانند دانشجویانی که دارای سبک‌های یادگیری ترجیحی هستند، معلمان هم از سبک‌های ترجیحی خود استفاده می‌نمایند. افزایش توانایی یادگیری یکی از مقاصد اساسی سبک‌های

^۱Ertesvage

^۲Richard

تدریس محسوب می‌شود (به نقل از ویسی، ۱۳۹۱).

در یکی از جامع‌ترین تعریف‌ها از سبک تدریس که توسط میلر و میلر ۱ (۱۳۸۶) ارائه شده است، سبک تدریس مفهومی است کلی که شخصیت، نحوه‌ی رفتار، چگونگی تفکر، روش مدیریت کلاس درس، نحوه‌ی ارزشیابی، میزان درگیری فراگیران، درصد توجه به محتوا و نوع روش‌های تدریس به کاررفته توسط معلم را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اهمیت نوع و سبک تدریس به کاررفته توسط هر معلم در کلاس درس از آنجا ناشی می‌شود که هر معلم با فراگیران منحصر به فردی بر اساس اصل تفاوت‌های فردی روبه‌رو می‌باشد وایت امر برخورد‌های متفاوت و متنوعی از سوی معلمان نسبت به فراگیران را موجب می‌شود (پرات ۲، ۲۰۰۱)؛ بنابراین سبک تدریس سازه‌ای کلی است که چگونگی برقراری ارتباط دوسویه‌ی معلم – فراگیر را در جریان تدریس مشخص می‌کند (انتویستل ۳، ۱۹۸۸؛ به نقل از ویسی، ۱۳۹۱).

به‌طور کلی سبک تدریس می‌تواند گروه‌نگری، فردیت‌گرایی، کتاب‌محوری، فراگیر‌محوری، محبت و احترام متقابل معلم و دانش‌آموزان، شیوه‌ی ارزشیابی، شروع و ادامه‌ی فرآیند تدریس و نتایج تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهد (سالوارا و بوگنار، ۲۰۰۶؛ به نقل از ویسی، ۱۳۹۱).

خودکارآمدی

بندورا خودکارآمدی را دریافت داوری فرد درباره‌ی مهارت‌ها و توانمندی‌های خود برای انجام کارهایی که در موقعیت‌های ویژه‌ی بدن‌ها نیاز است، تعریف می‌کند. از سوی دیگر، خودکارآمدی تنها زمانی بر کارکرد تأثیر می‌گذارد که شخص مهارت‌های لازم برای انجام کاری ویژه را دارا باشد و برای انجام آن کار به اندازه‌ی کافی برانگیخته شود (فراری ۴، ۱۹۹۱؛ به نقل پاجارس ۵، ۲۰۰۳). بندورا یکی از مهم‌ترین سازه‌های مؤثر در خودسامان دهی^۶ را گذشته از هدف داشتن،

۱ Miller & Miller

۲ Praate

۳ Entwistle

۴ Ferrari Michel

۵ Pajares

۶ Self – regulation

احساس خودکارآمدی می‌داند. کسانی که خودکارآمدی بالایی دارند، هدف‌های چالش‌برانگیزتر و بالاتری را برمی‌گزینند، به خود بیش‌تر باور دارند، کوشش و پافشاری بیش‌تری نشان می‌دهند، یادسپاری‌شان بهتر است، راهبردهای یادگیری (مانند راهبردهای خودسامان بخش) سودمندتری را به کار می‌برند و سرانجام، کارکردشان در انجام کار بهتر است. ولی کسانی که خودکارآمدی پایینی دارند، به‌آسانی در برخورد با سدها یا شکست‌ها دل سرد می‌شوند. در حقیقت، خودکارآمدی نقش میانجی‌گر و آسان‌ساز را در پیوند آنان که به تکلیفی معینی اختصاص داشته‌اند، پیش‌بینی بهتر و دقیق‌تری برای پیشرفت تحصیلی خواهد بود. (بندورا، ۱۹۹۷؛ بری^۱، ۱۹۸۷؛ لاریوی^۲، ۱۹۹۱؛ به نقل بندورا، ۱۹۸۹).

هوش هیجانی

در سال ۱۹۲۰ ثوراندیک برای نخستین بار توانایی اجتماعی را جزء مهمی از هوش دانست. از نظر ثوراندیک هوش اجتماعی توانایی درک دیگران، عمل و رفتار هوشمندانه و زیرکانه در روابط با دیگران است. (خسرو جاوید، ۱۳۸۱).

هوش هیجانی عبارت است از توانایی درک هیجان‌ها، دسترسی یافتن و تولید هیجان‌ها به‌نحوی که به تفکر یاری دهد، فهمیدن هیجان‌ها و معانی هیجان‌ها و اینکه به طرز متفکرانه هیجان‌ها را تنظیم نماید به‌طوری که باعث پیشرفت و بهتر شدن هردو هیجان و تفکر گردد. (اکبر زاده، ۱۳۸۳، ص ۵۲).

هر فرد به هراندازه که دارای بهره هوشی یا هوش هیجانی باشد به همان مقدار از خصوصیات مرتبط با آن‌ها بهره‌مند خواهد بود. باین‌همه از میان این دو، هوش هیجانی بسیار بیشتر از بهره هوشی خصایصی در اختیار ما قرار می‌دهد که به کمک آن‌ها می‌توانیم چهره انسانی‌مان را کامل‌تر کنیم. (گلمن ۱۹۹۵، هینز ۲۰۰۴ به نقل از دوستار، ۱۳۸۵).

پیشینه پژوهش

۱ Berry

۲ Larrivee

فلاحی (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان نقش هوش هیجانی در اثربخشی سبک تدریس معلمان در مدارس راهنمایی شیراز انجام داده است. نتایج بیانگر آن بودند که بین دو متغیر یادشده رابطه‌ای مثبت وجود دارد و حتی با کنترل متغیرهای سن، جنس و تحصیلات معلمان، فاکتور هوش هیجانی قادر است با قدرت بالایی اثربخشی سبک تدریس معلمان را پیش‌بینی نماید و همچنین، رابطه مجزای هوش هیجانی با زیر مقیاس‌های تدریس اثربخش نشان داد که هوش هیجانی با عامل حمایت عاطفی و حمایت آموزشی به ترتیب بیش‌ترین همبستگی و با زیر مقیاس سازمان‌دهی کلاسی کم‌ترین رابطه را نشان داده است.

پیرکمالی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی نقش سطح خودکارآمدی معلمان علوم تجربی بر انگیزش، نگرش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی نشان داد که خودکارآمدی معلمان در سطح انگیزش تحصیلی، نگرش دانش‌آموزان نسبت به مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نقش دارد. همچنین بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، نگرش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

محمدنیا (۱۳۹۳) در پژوهشی ارتباط سبک تدریس و تیپ شخصیتی معلم با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه‌ی ششم ابتدایی را مورد بررسی قرارداد. نتایج این پژوهش تأیید کرد که رابطه‌ی معناداری بین سبک‌های تدریس و تیپ شخصیتی معلمان با پیشرفت تحصیلی دروس فارسی، علوم و ریاضی وجود دارد. همچنین بین سبک‌های تدریس معلمان به لحاظ سن و مدرک تحصیلی تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما به لحاظ سابقه‌ی خدمت تفاوت معناداری مشاهده شد. به‌طوری‌که سبک‌های تدریس معلمان با سابقه‌ی خدمت ۱ تا ۱۰ سال از معلمان با سابقه‌ی خدمت ۱۱ تا ۲۰ سال و ۲۱ تا ۳۰ سال بهتر می‌باشد.

فابیو و پالازشی (۲۰۰۸)؛ (به نقل از داودی و همکاران، ۱۳۹۰) در پژوهش خود در خصوص هوش هیجانی و کارایی معلمان متوسطه ایتالیا به این نتیجه رسیدند که از نظر سنی تفاوت معنی‌داری در هوش هیجانی معلمان وجود دارد. همچنین در مقایسه با زنان، مردان

نمره‌های بالاتری را در بعد درون فردی به دست آورده‌اند، درحالی‌که زنان در بعد میان فردی نسبت به مردان بالاترند. در این پژوهش کارایی معلمان وابسته به بعد درون فردی آن‌ها بود.

بیان مسئله

یکی از مسائل مهم نظام‌های آموزشی در سرتاسر جهان، مسئله روش تدریس است. از دیرباز در تمدن و فرهنگ‌های متفاوت، از هنگامی که تربیت نسل جدید مطرح بوده است مسئله انتخاب روش تدریس نیز وجود داشته است و هریک از استادان و معلمان، بر اساس بینش و نگرش خویش عمل می‌کردند؛ اما امروزه با پیشرفت جوامع از یک‌سو و شناخت علمی و عملی رفتار انسان از سوی دیگر، اصول و روش‌های تدریس نیز دگرگون شده است (سیرسون ودان^۱، ۲۰۰۱). از نظر اپدناکر و دامه^۲ (۲۰۰۶)، یکی از سبک‌های تدریس سبک فراگیر محور است. معلم در این سبک با توجه به تفاوت‌های میان فراگیران خود، به انجام فعالیت‌های مختلفی مبادرت می‌کند. در مقابل، سبک مبتنی بر موضوعات درسی به تفاوت‌های فردی فراگیران و رشد شخصیتی آنان کمتر بها می‌دهد و بر موضوعات درسی و تسلط دانش‌آموزان بر آن‌ها تأکید می‌کند. البته برای سبک‌های تدریس فقط از این دو مورد یاد نمی‌شود؛ بلکه محققان دیگری سبک‌های تدریس را به صورتی متفاوت معرفی کرده‌اند. به‌عنوان مثال، بنت^۳ (۱۹۹۷)، سبک رسمی و غیررسمی و مک نیل^۴ (۱۹۸۰)، سبک توضیحی را در مقابل سبک اکتشافی به‌کاربرده‌اند. فیشر و فیشر^۵ (۱۹۹۷)، چندطبقه از سبک‌های تدریس را ذکر کردند که شامل: دانش‌آموز محوری، یادگیری محوری و موضوع محوری است (به نقل از اپدناکر و دامه، ۲۰۰۶)؛ بنابراین می‌توان گفت که سبک تدریس نمایانگر خصوصیات و ویژگی‌های بادوام شخصی است که مشخص‌کننده نوع رفتار در کلاس است. آنتونی گراشا^۶ (۱۹۹۶)، در کتاب خود با عنوان

۱ Searson & Dunn

۲ Opdenakker & Damme

۳ Bennet

۴ Mack Neil

۵ Fisher & Fisher

۶ Grasha

«سبک‌های تدریس»، پنج سبک تدریس را معرفی کرده که عبارت‌اند از: متخصص یا کارشناس، آمرانه و رسمی، مدل فردی یا شخصی، تسهیل‌کننده و وکالتی.

درواقع سبک تدریس، متشکل از نقشی است که معلم در کلاس درس دارد و نشان‌دهنده خصوصیات و رفتاری است که به هنگام تدریس از خود نشان می‌دهد، همچنین ارزش‌ها، باورها و نگرش‌های او درباره خودش و دانش‌آموزان در فرآیند تدریس دارند.

مسئله قابل توجهی که در موفقیت یا شکست افراد و به‌ویژه معلمان تأثیر دارد خودکارآمدی آنان است که در عملکرد تدریس آن‌ها تأثیر به‌سزایی دارد زیرا که معلمان دارای درجه بالای خودکارآمدی در توانایی‌های تدریس خود، فرصت‌های بیشتری را برای عملکرد موفق دانش‌آموزان به وجود می‌آورند (گیببس ۱، ۱۹۹۷؛ به نقل از رزم‌آرا، ۱۳۹۲). تئوری شناختی - اجتماعی پیشنهاد می‌کند که آگاهی از خودکارآمدی معلمان در غلبه بر موانعی که آن‌ها در آموزش (یادگیری) با آن مواجه می‌شوند، حیاتی است (شولتز ۲، ۲۰۰۵؛ به نقل از رزم‌آرا، ۱۳۹۲).

هوش هیجانی در راستای سلامت فردی و در کلیه مناسبات انسانی مؤثر و سودمند است به‌ویژه برای مشاغلی که مستلزم روابط و تأثیرگذاری بیش‌تر است، حرفه معلمی از مشاغلی است که توانایی هوش هیجانی بیشتری را می‌طلبد. تأثیرگذاری در کلاس درس مستلزم هماهنگی حرکات معلم و دانش‌آموزان و احساس صمیمیت و اشتیاق در کلاس درس می‌باشد (گلمن، ۱۹۹۷).

یافته‌های پژوهشی در مورد هوش هیجانی معلمان و اثربخشی تدریس آن‌ها در یک مرکز فناوری در تایوان نشان می‌دهد که اعضای هیئت‌علمی که در مهارت‌های کلی هوش هیجانی برتر بودند، اثربخشی تدریس بالاتری را به دست آوردند. اعضای هیئت‌علمی که استعداد، راحتی، همدلی، رهبری و عزت‌نفس بالاتری داشتند، در اثربخشی تدریس به‌طور کلی عملکرد بهتری دارند. معلمان باهوش هیجانی بالا قادرند نیازهای دانش‌آموزان را درک کنند و یک محیط

---

۱ Gibbs

۲ Schultz

یادگیری حمایتی را فراهم کنند (هوانگ، ۱، ۲۰۰۷).

قطعاً انتخاب سبک‌های متعدد تدریس بستگی به عوامل بسیاری دارد که از جمله ویژگی‌های دانش‌آموزان، دسترسی به امکانات و منابع آموزشی، توانمندی‌های معلمان و قوانین و مقررات و موضوعات درسی می‌باشد.

در پژوهش حاضر سه متغیر مهم در عرصه‌ی آموزش و پرورش، یعنی خودکارآمدی معلمان، هوش هیجانی و سبک تدریس معلمان دوره ابتدایی مورد توجه می‌باشد و این پرسش اساسی مطرح می‌شود که چه رابطه‌ای بین خودکارآمدی و هوش هیجانی با سبک تدریس معلمان دوره ابتدایی وجود دارد؟

فرضیه‌های پژوهش:

۱. بین خودکارآمدی و سبک تدریس معلمان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد.
۲. بین هوش هیجانی و سبک تدریس معلمان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد.
۳. بین خودکارآمدی و هوش هیجانی معلمان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد.

روش پژوهش و جامعه آماری

روش این پژوهش از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه‌ی معلمان دوره ابتدایی (۳۰۰ نفر) که در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ در شهرستان زیرکوه مشغول به تدریس هستند، می‌باشد. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان و کرجسی ۱۶۹ نفر و گروه نمونه نیز شامل ۵۶ نفر مرد و ۱۱۳ نفر زن که بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای (به دلیل حجم زیاد جامعه معلمان) انتخاب می‌شوند.

ابزار گردآوری داده‌ها

در این تحقیق از پرسش‌نامه خودکارآمدی شان-مورن (۲۰۰۲)، پرسش‌نامه هوش هیجانی بار-آن (۲۰۰۲) و پرسش‌نامه سبک تدریس گراشا (۱۹۹۶) استفاده شد.

روش‌های آماری

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری

برای بررسی رابطه بین خودکارآمدی و سبک تدریس معلمان از آزمون همبستگی پیرسون (پارامتریک) استفاده گردید و نتایج جدول (۱) به دست آمد.

(جدول ۱) آزمون همبستگی پیرسون خودکارآمدی با سبک تدریس

مؤلفه‌ها	اعتقاد به استراتژی	مدیریت کلاس	فعال نگاه داشتن	خودکارآمدی
سبک خبره	۰/۴۴	۰/۳۸	۰/۴۵	۰/۳۹
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک آمرانه	۰/۴۸	۰/۳۹	۰/۴۸	۰/۴۱
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک مدل فردی	۰/۴۹	۰/۴۰	۰/۴۸	۰/۳۹
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک تسهیل کننده	۰/۴۲	۰/۳۲	۰/۴۱	۰/۳۶
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک وکالتی	۰/۴۹	۰/۴۱	۰/۴۹	۰/۴۲
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک تدریس	۰/۵۹	۰/۴۸	۰/۵۸	۰/۵۰
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

بین سبک تدریس با مؤلفه‌های اعتقاد به استراتژی، مدیریت کلاس، فعال نگاه داشتن و خودکارآمدی همبستگی مثبت وجود دارد که این همبستگی در سطح $(p < ۰/۰۵)$ معنادار می‌باشد؛ یعنی هر چه مؤلفه سبک تدریس بیشتر استفاده شود اعتقاد به استراتژی، مدیریت

کلاس، فعال نگه داشتن و خودکارآمدی بهتر می شود.

با توجه به رابطه معنادار خودکارآمدی معلمان با همه انواع سبک‌های تدریس، می توان نتیجه گرفت که پاسخ دهندگان یا توانایی کافی در انجام همه سبک‌های تدریس را دارا می باشند یا اینکه در تکمیل پرسشنامه‌ها دقت لازم را نداشته اند.

در تحقیقاتی پرتوکردلر (۱۳۹۳) باهدف بررسی رابطه بین توانمندسازی و خودکارآمدی جمعی دبیران با سبک تدریس آنان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در شهر ارومیه نشان داد که توانمندسازی دبیران تأثیر معنی داری بسیار جزئی بر روی رابطه بین خودکارآمدی جمعی و سبک تدریس دبیران دارد، بین خودکارآمدی، توانمندسازی و سبک تدریس رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد که در آن ضریب همبستگی بین خودکارآمدی جمعی و سبک تدریس بسیار بالاتر است که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد.

برای بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سبک تدریس معلمان از آزمون همبستگی پیرسون (پارامتریک) استفاده گردید و نتایج جدول (۲) به دست آمد.

(جدول ۲) آزمون همبستگی پیرسون هوش هیجانی با سبک تدریس

سبک	سبک	سبک	سبک	سبک	سبک	مؤلفه‌ها
تدریس	وکالتی	تسهیل کننده	مدل	سبک	سبک	
			فردی	آمرانه	خیره	
-۰/۰۷	-۰/۰۶	-۰/۰۸	-۰/۱۴	-۰/۰۴	-۰/۱۲	درون فردی
۰/۳۶	۰/۴۷	۰/۳۲	-۰/۰۶	۰/۶۰	۰/۱۲	p-value
۰/۵۸**	۰/۴۴**	۰/۴۲**	۰/۴۰**	۰/۵۳**	۰/۴۸**	بین فردی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p-value
-۰/۰۸	۰/۰۴	-۰/۰۴	-۰/۱۰	-۰/۰۳	-۰/۱۴	سازگاری
۰/۲۹	۰/۶۰	۰/۵۷	۰/۲۱	۰/۶۶	۰/۰۸	p-value
-۰/۲۱**	-۰/۰۶	-۰/۲۳**	-۰/۱۶*	-۰/۱۴	-۰/۲۸**	استرس
۰/۰۰۳	۰/۴۰	۰/۰۰۲	۰/۰۴	۰/۰۷	۰/۰۰۱	p-value
۰/۲۳**	۰/۱۷*	۰/۱۸*	۰/۱۳	۰/۱۶*	۰/۲۵**	خلق عمومی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۲	۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۰۰۱	p-value

هوش هیجانی	۰/۰۱	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۱۶*	۰/۰۹
p-value	۰/۹۳	۰/۱۶	۰/۹۰	۰/۶۳	۰/۰۴	۰/۲۵

نتایج نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و سبک‌های تدریس رابطه معنادار وجود ندارد. فقط در برخی مؤلفه‌ها مانند هوش بین فردی، استرس (رابطه به شکل معکوس) و خلق عمومی همبستگی وجود دارد.

بین هوش هیجانی با مؤلفه سبک و کالتی همبستگی مثبت وجود دارد که این همبستگی در سطح $(p < 0/05)$ معنادار می‌باشد؛ یعنی هر چه مؤلفه هوش هیجانی بیشتر استفاده شود سبک و کالتی بهتر می‌شود؛ اما بین هوش هیجانی با مؤلفه‌های سبک خبره، سبک آمرانه، سبک مدل فردی، سبک تسهیل‌کننده و سبک تدریس همبستگی معنی‌داری وجود ندارد. $(p > 0/05)$.

تحقیقات مختلفی در این زمینه رخ داده است به طوری که فلاحی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان نقش هوش هیجانی در اثربخشی سبک تدریس معلمان در مدارس راهنمایی شیراز نشان داد بین دو متغیر یادشده رابطه‌ای مثبت وجود دارد. در حالی که در این تحقیق رابطه بین برخی از خرده مقیاس‌های هوش هیجانی با سبک تدریس برقرار بود.

برای بررسی رابطه بین خودکارآمدی و هوش هیجانی معلمان از ضریب همبستگی پیرسون (پارامتریک) استفاده گردید و نتایج جدول (۳) به دست آمد.

(جدول ۳) آزمون همبستگی پیرسون هوش هیجانی با خودکارآمدی

مؤلفه‌ها	اعتقاد به استراتژی	مدیریت کلاس	فعال نگه‌داشتن	خودکارآمدی
درون فردی	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۱۰	۰/۰۹
p-value	۰/۲۶	۰/۴۵	۰/۲۱	۰/۲۴
بین فردی	۰/۴۸**	۰/۴۲**	۰/۳۶**	۰/۴۷**
p-value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سازگاری	-۰/۰۱	-۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۰۱
p-value	۰/۸۸	۰/۸۷	۰/۶۲	۰/۹۴
استرس	-۰/۰۷	-۰/۰۵	-۰/۰۲	-۰/۰۵
p-value	۰/۳۹	۰/۴۸	۰/۷۷	۰/۴۹

۰/۲۵**	۰/۲۴**	۰/۱۷*	۰/۲۷**	خلق عمومی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۳	۰/۰۰۱	p-value
۰/۲۰**	۰/۱۹*	۰/۱۵	۰/۱۹*	هوش هیجانی
۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۰۵۱	۰/۰۱	p-value

نتایج نشان می‌دهد بین هوش هیجانی با مؤلفه‌های اعتقاد به استراتژی، فعال نگه‌داشتن و خودکارآمدی همبستگی مثبت وجود دارد که این همبستگی در سطح ($p < 0/05$) معنادار می‌باشد؛ یعنی هر چه مؤلفه هوش هیجانی بیشتر استفاده اعتقاد به استراتژی، فعال نگه‌داشتن و خودکارآمدی بهتر می‌شود؛ اما بین هوش هیجانی با مدیریت کلاس همبستگی معنی‌داری وجود ندارد. ($p > 0.05$). تحقیقات مختلفی در این زمینه انجام شده است، به‌طوری‌که بیک زاده و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه هوش هیجانی مدیران با خودکارآمدی آنان در مدارس دوره‌های سه‌گانه تحصیلی آموزش و پرورش نواحی پنج‌گانه تبریز نشان دادند بین هوش هیجانی مدیران با خودکارآمدی رابطه معنی‌داری وجود دارد و با نتایج این تحقیق همخوانی دارد.

پیشنهادهای

- ۱- با توجه به رابطه خودکارآمدی معلمان (اعتقاد به استراتژی و فعال نگه‌داشتن) با همه انواع سبک‌های تدریس (توانایی بهره‌گیری انواع مختلف تدریس) پیشنهاد می‌شود که آموزش و پرورش کارگاه‌های آموزشی جهت شناسایی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی معلمان به‌منظور رشد و ارتقاء خودکارآمدی معلمان برگزار نماید.
- ۲- برگزاری کارگاه‌های آموزشی و توزیع کتابچه‌ها، جزوات، فیلم‌های کمک‌آموزشی توسط آموزش و پرورش جهت معرفی و شناسایی سبک‌های مختلف تدریس برای معلمان.

منابع

- اکبرزاده، نسرین؛ (۱۳۸۳). «هوش هیجانی (دیدگاه سالوی و دیگران)»، انتشارات فارابی.
- پیرکمالی، محمدعلی؛ (۱۳۹۱). نقش خودکارآمدی معلمان در انگیزش، نگرش و پیشرفت

تحصیلی دانش‌آموزان نسبت به درس علوم تجربی پایه پنجم دبستان. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، قاینات.

حریری، مهرداد؛ (۱۳۷۳). کلیاتی پیرامون بهبود کیفیت آموزشی. سومین سمینار بهبود کیفیت آموزش عالی. دانشگاه شهید بهشتی: ص، ۱۴۸.

خسرو جاوید، مهناز؛ (۱۳۸۱). بررسی اعتبار و روایی سازه مقیاس هوش هیجانی شات در نوجوانان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

داودی، رسول و شکرالهی، محبوبه؛ (۱۳۹۰). بررسی مهارت‌های هیجانی دانشجو-معلمان و عوامل جمعیت‌شناختی مرتبط با آن. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، ۵ (۲)، ۲۸-۹.

دوستار، محمد؛ (۱۳۸۵). تبیین مدل تأثیرگذاری هوش عاطفی مدیران بر تعهد سازمانی کارکنان با توجه به نقش سبک‌های رهبری. پایان‌نامه دکترا رشته مدیریت گرایش رفتار، دانشگاه تربیت مدرس.

رزم‌آرا، محمدرضا؛ (۱۳۹۲). نقش خودکارآمدی معلمان بر خود‌پنداره، کیفیت زندگی در مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه‌ی پنجم ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی قاینات.

فلاحی، ویدا و رستمی، کاوه؛ (۱۳۹۱). نقش هوش هیجانی در اثربخشی تدریس معلمان در مدارس راهنمایی. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. دوره ۳، شماره ۱، صص ۱۵۹-۱۸۰.

محمدنیا، احمدرضا؛ (۱۳۹۳). ارتباط سبک تدریس و تیپ شخصیتی معلم با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه‌ی ششم ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی قاینات.

ویسی، امید؛ (۱۳۹۱). بررسی رابطه انگیزش شغلی با سبک‌های مدیریت کلاس و سبک‌های تدریس معلمان راهنمایی و دبیرستان شهرستان پاوه و جوارود در سال تحصیلی ۹۰-۹۱. پایان‌نامه

کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید مدنی آذربایجان. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

Bandura, A. (۱۹۸۹). Human – agency in social cognitive theory. Retrieved November ۱۷, ۲۰۰۸ from [http://www. des. emory. edu/mfp/Bandura. ۹۸۹AP. Pdf.](http://www.des.emory.edu/mfp/Bandura.۹۸۹AP.Pdf)

- Pajares, F. (۲۰۰۳). self – efficacy beliefs motivation and achievement in writing A review of the literature. Reading and Writing Quarterly, ۱۹, ۱۳۹-۱۵۸.
- Serson. R & Dunn. R(۲۰۰۱). The learning style teaching mode, science and children, Vol, ۳۸, P ۱-۲۲.

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

تازه های آموزش
آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

تازه های آموزش
روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

تازه های آموزش
آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران